

วารสารอันเนื่องมาจาก

พระราชดำริ

ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๒

ISSN : 1685 - 8234

บทบรรณาธิการ

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริฉบับล่วงท้ายปี ๒๕๖๒ ยังคงนำเสนอเรื่องราวของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคต่าง ๆ ที่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ซึ่งในฉบับนี้ คอลัมน์แนะนำโครงการ ได้เล่าถึงโครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำหนองบ่อออง จังหวัดบึงกาฬ โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเฮี้ย อันเนื่องมาจากพระราชดำริที่จังหวัดเชียงราย คอลัมน์เศรษฐกิจพอเพียงในส่วนของการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิง เล่าถึงสามทศวรรษของการเปลี่ยนแปลงซึ่งอัดแน่นไปด้วยเนื้อหาที่น่าสนใจ รวมถึงคอลัมน์น้อมลำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเกี่ยวกับงานด้านจิตอาสา ๙๐๔ ลังกัดสำนักงาน กปร. ต่อเนื่องมาจากฉบับที่แล้ว

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง และพระบรมวงศานุวงศ์ โปรดเกล้าฯ รับโครงการพัฒนาต่าง ๆ เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งสร้างประโยชน์คุณูปการอย่างมากที่ทำให้พสกนิกรชาวไทยได้อยู่ดีกินดีตราบจนปัจจุบัน

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านจะได้รับประโยชน์จากการนำแนวพระราชดำริไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับวิถีชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นต่อไป

กองบรรณาธิการ

ถึงธันวาคราใดใจสะอื้น
คิดถึงคืนวันที่สี่มีรับสั่ง
ให้อุ่นใจมีแนวทางสร้างพลัง
แต่นี้วังเวงวายไม่คล้ายเดิม
แต่โชคชนคนไทยไม่เคยสิ้น
นฤบดินทร์วชิรเกล้าเข้าสานเสริม
ทั้งรักษาต่อยอดดำริเดิม
ธ ทรงเติมตามปราชญ์ราชบิดา
ดำเนินตามรอยพระบาทชุ่มหยาดเหงื่อ
เพื่อก่อเกื้อเอื้อสุขไทยให้ถ้วนหน้า
พระมาตุราชินีราชธิดา
กนิษฐาบรมวงศ์พงศ์จักรี
เป็นหลักชัยเป็นมิ่งขวัญในวันพ่อ
เป็นแบบอย่างให้ไม่ท้อหรือถอยหนี
ดำรงตนอย่างพอเพียงเลี้ยงชีวี
แผ่นดินนี้แผ่นดินทองต้องยั่งยืน

น้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นอันหาที่สุดมิได้
ข้าพระพุทธเจ้า ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร.
(นายภัททะพงศ์ เทียนศรี ผู้ประพันธ์)

สารบัญ

ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๒

คอลัมน์ พระราชกรณียกิจ

๐๔

คอลัมน์แนะนำโครงการ

๒๑

“แอ่ว” โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเฮี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

๒๔

โครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำหนองบ่อออง

คอลัมน์ขยายผลความสำเร็จจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๓๑

ทฤษฎีใหม่ จุดเริ่มสู่การพัฒนาความยั่งยืน

คอลัมน์เศรษฐกิจพอเพียง

๓๔

การพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำ
สาขาแม่น้ำปิง : กว่าสามทศวรรษ
ของการเปลี่ยนแปลง

คอลัมน์น้อมลำนึกใน พระมหากรุณาธิคุณ

๔๐

จิตอาสา ๙๐๔ สำนักงาน กปร. :
เราร่วมพัฒนา สวมหมวกฟ้า
ผูกผ้าเหลือง

คอลัมน์ ความเคลื่อนไหว

๔๒

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ
ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดสงขลา และจังหวัดพัทลุง

วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบพระชนมพรรษา อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ทอดพระเนตรงานวันลองกองจังหวัดนราธิวาส โดยจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๑-๒๕ กันยายน ๒๕๖๒ ซึ่งภายในงานประกอบไปด้วยนิทรรศการแสดงผลงานทางวิชาการของหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น ๓๐ หน่วยงาน การจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารแปรรูป ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จากอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดนราธิวาสและจังหวัดใกล้เคียง การประกวดผลผลิตทางการเกษตร บอนสี และผลงานของสถาบันเกษตรกรและการประกวดกิจกรรมต่าง ๆ ของส่วนราชการที่มาร่วมแสดงผลงาน

โอกาสนี้ พระราชทานรางวัลแก่ผู้ชนะการประกวดผลผลิตทางการเกษตรและแข่งขันกิจกรรมต่าง ๆ รวม ๕๙ ประเภท จำนวน ๗๒ ราย

จากนั้น ทอดพระเนตร ***"วิถีนกเขาชวามุ่งสู่การประชันเสียงชิงถ้วยพระราชทาน"*** และชุมนิทรรศการของหน่วยงานราชการ จำนวน ๓๐ หน่วยงาน

ในการนี้ ณ ชุมนิทรรศการกรมชลประทาน มีพระราชดำรัสแก่ นายลลิต ถนอมสิงห์ รองเลขาธิการ กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

"...การส่งเสริมการให้ความรู้ด้านชลประทานแก่เด็กและเยาวชน ขอให้ทำต่อเนื่อง เพราะปัจจุบันมีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่ได้มีการส่งมอบให้แก่องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นซึ่งหากได้มีการสอนเรื่องการชลประทานตั้งแต่เด็ก เด็กเหล่านั้นจะได้มีองค์ความรู้และร่วมบำรุงดูแลรักษาโครงการต่อไปได้...”

ต่อมา เสด็จฯ ไปโรงเรียนบ้านโคกศิลา หมู่ที่ ๖ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส พระราชทานสิ่งของแก่ผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้แทนนักเรียน พันธุ์ไม้ผลแก่ผู้แทนชาวบ้าน และทรงลงพระนามาภิไธยในสมุดที่ระลึก

โอกาสนี้ นายบูรฮัน เจ๊ะเด๊ะ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกศิลา กราบบังคมทูลรายงานการดำเนินงานของโรงเรียนและความก้าวหน้าของโครงการตามพระราชดำริ

จากนั้น ทอดพระเนตรกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน กิจกรรมเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน การเลี้ยงไก่ไข่พระราชทาน โครงการสวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน กิจกรรมฝึกอาชีพเลี้ยงชันโรง การสาธิตการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ กิจกรรมห้องสมุด การสาธิตการเรียนการสอนชั้นอนุบาล ๒ ห้องพยาบาล การสาธิตการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยใช้เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) การประกอบเลี้ยงอาหารกลางวัน และฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับครูและนักเรียน หน่วยงานที่ร่วมสนับสนุนโครงการตามพระราชดำริ และคณะหน่วยแพทย์พระราชทาน พร้อมทั้งทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทานและราษฎร

ในการนี้ มีพระราชดำริแก่นายลลิต ถนอมลิงห์ รองเลขาธิการ กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

๑. ขอให้ทางโรงเรียนดำเนินการจัดหาเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ ซึ่งอาจจะจบไม่ตรงสายงานหรือไม่ตรงสาขาเอก โดยให้ไปอบรมเพิ่มความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ รวมทั้งขอให้จัดหาคอมพิวเตอร์เพิ่มเติม เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูสอนคอมพิวเตอร์และการขาดแคลนคอมพิวเตอร์ เบื้องต้นขอให้ครูของโรงเรียนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมผ่านทางเครือข่ายระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาสอนให้แก่นักเรียน

๒. ขอให้ทางโรงเรียนดำเนินการจัดอบรมการเพาะเห็ดฟางหรือถั่วงอกให้กับนักเรียนในโรงเรียนบ้านโคกศิลา

๓. ขอให้พิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหากลิ่นน้ำเสียจากการทำการปศุสัตว์ภายในโครงการทหารพันธุ์ดี

๔. ขอให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จัดหาเมล็ดพันธุ์พืช เพื่อให้ความช่วยเหลือราษฎรในจังหวัดอุบลราชธานีที่ประสบปัญหาอุทกภัย

๕. ขอให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทดลองเลี้ยงเป็ดเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมให้กับโรงเรียนภายใต้โครงการส่งเสริมไก่ไข่พระราชทานเขตพื้นที่ภาคใต้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๖. ขอให้นำแนวคิดและรูปแบบของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ในเรื่องการแจกปัจจัยการผลิต เพื่อขยายผลสู่ราษฎรพื้นที่รอบศูนย์ศึกษาฯ นำมาปรับใช้ในโครงการทหารพันธุ์ดี

๗. ควรส่งเสริมการเพาะขยายพันธุ์เป็ดโดยการเลี้ยงให้เป็นระบบเปิดในโรงเรียนที่ประสบปัญหาน้ำท่วม ได้แก่ โรงเรียนบ้านหัวเขา โรงเรียนบ้านปลักปลา และโรงเรียนโคกสยา อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

๘. ขอให้ศึกษาและส่งเสริมการปลูกพืชในที่ร่ม โดยเฉพาะไม้หัว เพราะถ้ามีพืชจำพวกนี้จะช่วยลดการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า

โอกาสนี้ นายบูรฮัน เจ๊ะเด๊ะ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกศิลา ได้ขอพระราชทานแนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นที่บริเวณสนามกีฬาของโรงเรียนบ้านโคกศิลา พื้นที่ประมาณ ๒.๕๐ ไร่ มีลักษณะของพื้นที่ต่ำเมื่อเทียบกับพื้นที่โดยรอบ (ถนนภายในโรงเรียน) ประกอบกับไม่มีระบบระบายน้ำในพื้นที่โรงเรียน ทำให้ฤดูฝนบริเวณดังกล่าวถูกน้ำท่วมขังเป็นระยะเวลานานกว่า ๒-๓ เดือน

ในการนี้ มีพระราชดำริแก่นายลลิต ถนอมลิงห์ รองเลขาธิการ กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

“...ขอให้สำนักงาน กปร. และกรมชลประทานร่วมกันพิจารณาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขัง บริเวณสนามกีฬาของโรงเรียนบ้านโคกศิลาในแนวทางที่เหมาะสม...”

วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโครงการทหารพันธุ์ดี กองบังคับการกรมทหารราบที่ ๑๕๒ ค่ายลิรินธร อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ทอดพระเนตรกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการทหารพันธุ์ดี ได้แก่ โครงการเลี้ยงแพะพระราชทาน โครงการเลี้ยงไก่พันธุ์กระดูกดำและไก่พันธุ์เบตง โครงการทดลองปลูกพืชในสวนยาง การปลูกกาแฟโรบัสต้าและโกโก้ พระราชทานพระราโชวาทแก่คณะทำงานโครงการทหารพันธุ์ดี พร้อมทั้งฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับคณะผู้บังคับบัญชาและกำลังพลในโครงการทหารพันธุ์ดี และทรงเยี่ยมกำลังพลทหารพันธุ์ดีและประชาชนฟาร์มตัวอย่างฯ ของคณะทำงานฯ ที่ ๑ ยะลา

โอกาสนี้ พลเอก วิจักขฐ์ ลิริบรรลพ ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก กราบบังคมทูลรายงานการดำเนินงานโครงการที่ดำเนินการโดยกำลังพลของค่ายทหารภายใต้กองทัพภาคที่ ๔ ที่จะขอพระราชทานพระราชานุญาตเข้าร่วมโครงการทหารพันธุ์ดี

ในการนี้ มีพระราชดำริ สรุปความว่า

"...พระราชทานพระราชานุญาต ให้มีการดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดี กองทัพภาคที่ ๔ ตามที่พลเอกวิจักขฐ์ ลิริบรรลพ ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก เสนอขอพระราชทานพระราชานุญาต รวมทั้งพระราชทานพระราชานุญาตให้ค่ายมณฑลทหารบกที่ ๔๕ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เข้าร่วมการดำเนินโครงการทหารพันธุ์ดีในครั้งนี้ด้วย..."

และพระราชทานพระราชดำริเพิ่มเติม สรุปความว่า

๑. ขอให้สำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนาดำเนินการตรวจสอบพันธุ์โกโก้เชียงใหม่ที่จัดส่งให้แก่ศูนย์พัฒนาและฝึกอบรมคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก และพันธุ์โกโก้ชุมพรมีคุณสมบัติต่างกันอย่างไร

๒. เห็นควรให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการเลี้ยงเป็ดเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมให้แก่เกษตรกร ทั้งนี้ การเลี้ยงเป็ดสามารถดำเนินการได้ในพื้นที่ภาคใต้ที่มีสภาพภูมิอากาศฝนตกชุก

๓. ขอให้ค่ายพระยาเดชานุชิต จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นศูนย์เมล็ดพันธุ์พืชปรับปรุงดิน เห็นควรดำเนินการปลูกถั่วหรั่งเพิ่มเติม

๔. ขอให้ค่ายรัตนพล จังหวัดสงขลา ดำเนินการเลี้ยงเป็ดและปลาไนเพิ่มเติม รวมทั้งการฝึกอบรมการแปรรูปไข่เป็ดเป็นไข่เค็มและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลา

ต่อมา เสด็จฯ ไปศูนย์พัฒนาเด็กเล็กค่ายลิรินธร ตำบลเขาตูม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ทอดพระเนตรการแสดงของเด็กนักเรียน พระราชทานของขวัญแก่ผู้แทนเด็กเล็กชาย - หญิง และทอดพระเนตรผลงานผ้าบาติกของศูนย์ผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก พร้อมทั้งทรงลงลีลายผ้าบาติก

จากนั้น เสด็จฯ ไปงานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ทอดพระเนตรนิทรรศการโครงการรวบรวมพันธุ์กล้วยพื้นเมืองภาคใต้ตามพระราชดำริ ความก้าวหน้าของโครงการรวบรวมพันธุ์กล้วยพื้นเมืองตามพระราชดำริ และนิทรรศการโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ผัก พืชไร่ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในยามวิกฤติ

ต่อมา เสด็จฯ ไปงานปศุสัตว์ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ทอดพระเนตรนิทรรศการโครงการส่งเสริมไก่ไข่พระราชทานเขตพื้นที่ภาคใต้และทรงรับฟังบรรยายสรุปผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมไก่ไข่พระราชทานเขตพื้นที่ภาคใต้

วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๒

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปห้องประชุม ๑ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พระราชทานพระราชวโรกาสให้ข้าราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๑๒๖ ราย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน ๓ ราย และสำนักงาน กปร. จำนวน ๓ ราย ที่จะเกษียณอายุราชการในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ เข้าเฝ้าฯ กราบบังคมทูลลา พร้อมทั้งพระราชทานถ้วยรางวัลแก่นักเรียนที่ชนะเลิศได้แก่ เด็กชายชามิล ปาละวัล และเด็กชายอลิฟ อุเซ็งแม จากทีมโรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา ในการแข่งขันตอบปัญหาทางวิชาการ และฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับคณะผู้เข้าเฝ้าฯ

ในการนี้ มีพระราชดำริแก่นายดนุชา สินธวานนท์ เลขาธิการ กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

๑. การศึกษาวิจัยจุลินทรีย์ในพื้นที่พรุที่เกิดขึ้น ด้วยเห็นว่าในพื้นที่พรุโต๊ะแดงมีต้นไม้เกิดขึ้นมาก จึงอยากรู้ว่าต้นไม้ในพื้นที่เจริญเติบโตได้ขึ้นอยู่กับจุลินทรีย์ในพื้นที่หรือไม่อย่างไร

๒. พระราชทานพระราชานุญาตในการศึกษาการนำจุลินทรีย์ที่คัดเลือกได้จากพื้นที่พรุโต๊ะแดง จังหวัดนราธิวาส ไปใช้ประโยชน์ในการปลูกข้าวในระยะต่อไป ตามที่ ดร.พิสุทธิ์ วิจารณ์สรณ์ ขอพระราชทานพระราชานุญาตในการศึกษาวิจัยต่อเนื่องเพิ่มเติมอีกประมาณ ๒ ปี

๓. การศึกษาจุลินทรีย์ในพื้นที่พรุเพื่อให้ได้ผลการศึกษาว่าจุลินทรีย์เหล่านั้นจะสามารถนำมาช่วยในการปรับปรุงดินทดแทนวัสดุอื่นๆ ได้หรือไม่อย่างไร

จากนั้น เสด็จฯ ไปอาคารอเนกประสงค์ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ทรงเป็นประธานในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตร

และเข็มที่ระลึกแก่ผู้มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี ๒๕๖๑ จำนวน ๖๗ ราย

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรนิทรรศการ พร้อมทั้งทรงรับฟังบรรยายสรุปเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

ในการนี้ มีพระราชดำริแก่พลเรือตรี สมเกียรติ ผลประยูร เลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และนางสาวอุศนีย์ ธูปทอง ที่ปรึกษาด้านประสานงานโครงการฯ สำนักงาน กปร. สรุปความว่า

๑. เห็นควรส่งเสริมการเพาะเห็ดฟางกองเตี้ยในสวนยางพารา และการทำเห็ดในตะกร้า สามารถทำได้ง่าย ซึ่งปัจจุบันไม่ค่อยพบเห็นกิจกรรมดังกล่าวภายในโรงเรียน

๒. การดำเนินงานโครงการไม้ดอกเมืองหนาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สามารถสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ราษฎรในพื้นที่ รวมทั้งเป็นการลดปริมาณการนำเข้าไม้ดอกจากประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากมีการนำมาใช้ในโอกาสงานสำคัญต่าง ๆ เช่น งานพระราชทานปริญญาบัตร ฯลฯ ปัจจุบันมีการปลูกไม้ดอกกันน้อย ดังนั้น เห็นควรส่งเสริมและขยายผลการปลูกไม้ดอกในพื้นที่ ตลอดจนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิต

๓. ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงให้แก่เกษตรกร รวมทั้งการควบคุมสายพันธุ์

๔. ปัญหาหมอกควัน ปัจจุบันเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงอย่างมาก จึงขอให้ทุกหน่วยงานร่วมมือช่วยกันดูแลป้องกันปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะการดูแลป่าไม้ในพื้นที่ เพื่อเป็นกำแพงป้องกันและสามารถดูดซับฝุ่นละอองลงไปได้

ต่อมา เสด็จฯ ไปค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ตำบลมะรือโบออก อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส เพื่อติดตามผลการดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดี

จากนั้น ทรงปลูกต้นมะม่วงน้ำดอกไม้เบอร์ ๔ จำนวน ๑ ต้น พระราชทานเมล็ดพันธุ์พืชแก่ผู้บังคับการกรมทหารราบที่ ๑๕๑ และทอดพระเนตรแปลงผักและนาข้าว

ในการนี้ มีพระราชดำริแก่นายดนุชา ลินธวานนท์ เลขาธิการ กปร. หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ กรรมการและรองเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

๑. พระราชทานพระราชานุญาตในการใช้งบประมาณของ กปร. ในการสนับสนุนการดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดีของกองทัพภาคที่ ๔ ตามที่พลเอกวิจักขฐ์ ลิริบรรลพ ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก ขอพระราชทานพระราชานุญาต

๒. ขอให้สำนักงาน กปร. และกรมชลประทานร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ในแนวทางที่เหมาะสม

๓. ขอให้ทดลองเลี้ยงเป็ดและการปลูกข้าวหอมกระดังงาในพื้นที่ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

๔. ขอให้มีการเพาะเห็ดฟางแซมในสวนยางในพื้นที่ เพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่บุคคลที่สนใจ

พร้อมนี้ได้พระราชทานพระราโชวาทแก่คณะทำงานโครงการทหารพันธุ์ดี กรมทหารราบที่ ๑๕๑ สรุปความว่า

- โครงการทหารพันธุ์ดีที่เกิดขึ้นมีวัตถุประสงค์ให้มีการฝึกหัดทหารเกี่ยวกับการทำเพาะปลูกพืชผักต่าง ๆ ซึ่งหลังจากปลดประจำการไปแล้ว จะได้สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ผักเองได้ที่บ้าน

- การที่จะร่วมกันทำแหล่งผลิตพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ควรต้องศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่ว่าพื้นที่ลักษณะแบบนี้จะสามารถเพาะปลูกพืชผักใดหรือเลี้ยงสัตว์ชนิดใดที่เหมาะสมและเจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่นั้น ๆ

- การดำเนินโครงการทหารพันธุ์ดีสามารถขับเคลื่อนได้เป็นอย่างดีจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นทหารซึ่งบางส่วนมีพื้นฐานความรู้ทางการเกษตรอยู่แล้ว รวมทั้งได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่เข้ามาส่งเสริมและเพิ่มเติมองค์ความรู้สมัยใหม่ในการดำเนินโครงการฯ

- ควรดำเนินโครงการฯ ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งสามารถช่วยให้บุคคลที่สนใจได้เข้ามาศึกษา ทดลองการเพาะปลูกได้ ดังเช่นการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ที่มีศูนย์สาขา กระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมให้กับบุคคลที่สนใจ

- การดำเนินการแหล่งผลิตพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ของภาคใต้ นับได้ว่ามีความก้าวหน้าหลายอย่าง ซึ่งมีศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ และศูนย์สาขา เช่น โครงการพัฒนาหมู่บ้านปีแนมูดอและโครงการหมู่บ้านปศุสัตว์เกษตรมูโนะ ฯลฯ เป็นแหล่งผลิตและกระจายพันธุ์ ทั้งนี้ ถ้าได้ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ร่วมเป็นแหล่งผลิต จะทำให้มีแหล่งกระจายพันธุ์ในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น

ต่อมา เสด็จฯ ไปโครงการเลี้ยงไก่พันธุ์เบตง ไก่พันธุ์ประดู่หางดำ และแพะพันธุ์แบล็คเบงกอล

จากนั้น เสด็จฯ ไปโครงการบ่อพอเพียงทอดพระเนตรการปลูกผักและเพาะเห็ดและทรงปล่อยปลานิลจิตรลดา จำนวน ๓๐,๐๐๐ ตัว ลงบ่อพอเพียง

ต่อมา เสด็จฯ ไปหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ ๔๘ พระราชทานถุงพระราชทานแก่ผู้บังคับการกรมทหารพรานที่ ๔๘ และฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับข้าราชการ กำลังพลหน่วยเฉพาะกิจ กรมทหารพรานที่ ๔๘ กองพลทหารราบที่ ๑๕ และทหารพันธุ์ดี

วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๒

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปเรือนรับรองพิเศษ โครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ตำบลคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ทอดพระเนตรผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของกลุ่มราษฎรในพื้นที่

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเกี่ยวข้าว ณ แปลงสาธิตการเกษตร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก

วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๒

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเกี่ยวข้าว ณ แปลงสาธิตการเกษตร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก เพื่อทอดพระเนตรนิทรรศการและทรงรับฟังบรรยายสรุปการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ว่างเปล่าบริเวณโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี กิจกรรมปลูกข้าวและการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ได้จากการเก็บเกี่ยว โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก การพัฒนาแหล่งน้ำสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยกรมชลประทาน โครงการศูนย์สาธิตการเกษตรตามแนวพระราชดำริโดยนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และโครงการสวนผลไม้ภาคใต้ตามพระราชดำริโดยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ในการนี้ มีพระราชกระแสรับสั่ง สรุปความว่า

๑. ข้าวหอมมะลิสุรินทร์ พอไปปลูกที่อื่น กลายเป็นข้าวจังหวัดอื่น และปัญหาเกี่ยวกับน้ำแล้ง-น้ำมากใน ๒ ปีที่ผ่านมา ต้องมีการเลื่อนการเพาะปลูก ทำให้ต้นข้าวได้รับผลกระทบตามไปด้วย

๒. ให้กรมชลประทานและสำนักงาน กปร.ร่วมกันพิจารณาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขังพื้นที่ชุมชนโดยรอบค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และพื้นที่ของนิคมสหกรณ์ปิเหล็งในแนวทางที่เหมาะสม ซึ่งนายพรชัย แสงอังศุมาลี ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิศวกรรมโยธา กรมชลประทาน กราบบังคมทูลว่าจะให้สำนักชลประทานที่ ๑๗ เข้าไปตรวจสอบ

๓. จากการดำเนินงานของนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าในโครงการศูนย์สาธิตการเกษตรตามแนวพระราชดำรินั้น ***"เห็นควรเพิ่มกิจกรรมการเพาะเห็ดฟางในหลาย ๆ วิธี เช่น ปลูกในกองฟางและปลูกในตะกร้า เพราะเห็นว่า เห็ดฟางราคาดีและบริโภคได้ด้วย ซึ่งเด็กโรงเรียน ตชด.ยังทำได้"***

๔. ในส่วนของการดำเนินงานสวนผลไม้ภาคใต้ตามแนวพระราชดำริ รับสั่งโดยสรุปความว่า ***" ที่ประเทศสิงคโปร์ ปลูกลิ้นจี่ในโดมผลผลิตออกมาลูกนิดเดียว น่าจะเป็นพันธุ์ที่นำมาจากจังหวัดนครพนม ว่าจะลองหาพันธุ์และต้นไม้อื่น ๆ ไปให้ทางสิงคโปร์ ซึ่งได้คุยกับอุปทูตแล้ว"***

จากนั้น เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรการเกี่ยวข้าวในกระถางข้าวพันธุ์ กข ๗๙ (เนื่องจากสภาพอากาศที่มีฝนตกบ่อย แสงไม่เพียงพอ ทำให้ข้าวในแปลงสุกช้ากว่าที่กำหนด อธิบดีกรมการข้าว กราบบังคมทูลรายงานและปรับเปลี่ยนแผนให้เกี่ยวข้าวด้วยวิธีดังกล่าว)

ต่อมา เสด็จฯ ไปทรงหว่านเมล็ดพันธุ์ปอเทืองในแปลงสาธิตการเกษตรที่ ๕ และทรงปล่อยพันธุ์ปลา ณ บ่อปลาสาธิตการเกษตร ทรงเก็บผลผลิตบนคันนาระหว่างแปลงสาธิตการเกษตรที่ ๓ และแปลงสาธิตการเกษตรที่ ๕ พร้อมทั้งทรงเยี่ยมราษฎร

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโครงการทหารพันธุ์ดี ค่ายประจักษ์ศิลปาคม มณฑลทหารบกที่ ๒๔ ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ทรงเยี่ยมติดตามผลการดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดี ค่ายประจักษ์ศิลปาคม และทอดพระเนตรกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการทหารพันธุ์ดี ค่ายประจักษ์ศิลปาคม อาทิ กิจกรรมข้าว

ในการนี้ มีพระราชดำริแก่ นายดนุชา ลินธวานนท์ เลขาธิการ กปร. หม่อมหลวง จิรพันธุ์ ทวีวงศ์ รองเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา และนายสุดสาคร ภัทรกุลนิษฐ์ อธิบดีกรมการข้าว สรุปความว่า

"ให้สำนักงาน กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจารณาและสรุปแนวทางการขึ้นทะเบียนพันธุ์ข้าวหรือการรับรองพันธุ์ข้าว ให้มีความชัดเจนและเกิดความสะดวกรวดเร็ว เพื่อให้ราษฎรสามารถใช้ประโยชน์จากพันธุ์ข้าวต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องตามระเบียบ"

จากนั้น ทรงรับฟังการบรรยายสรุปด้านการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งกรมชลประทานได้ดำเนินการปรับปรุงแหล่งน้ำแก้มลิงหนองขอนกว้าง ความจุ ๑,๐๒๔,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร และแก้มลิงหนองหัวแตก ความจุ ๕๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร พร้อมติดตั้งระบบสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อสนับสนุนพื้นที่ทำการเกษตร ปัจจุบันมีแผนงานที่จะขุดลอกลำห้วยหมากแข้ง ความยาว ๔๐๐ เมตร และซ่อมแซมท่อส่งน้ำเดิม ความยาว ๒,๔๐๐ เมตร จากอ่างเก็บน้ำบ้านจั่น พร้อมต่อท่อแยกเพื่อส่งน้ำลงห้วยหมากแข้ง ซึ่งจะสามารถส่งน้ำสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเพียงพอตลอดปี

ต่อมา ทรงเยี่ยมราษฎรและทอดพระเนตรฟาร์มทดลองเลี้ยงเป็ดและไก่พื้นบ้านในโครงการทหารพันธุ์ดี

โอกาสนี้ กรมปศุสัตว์ได้น้อมเกล้าฯ ถวายเป็ดเทศกบินทร์บุรี จำนวน ๑๑๒ ตัว ประกอบด้วยพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ และลูกเป็ด ซึ่งเป็ดพันธุ์นี้มีข้อดี คือ ให้เนื้อเยอะ โตเร็ว เลี้ยงง่าย ไข่ดกมากถึงปีละ ๑๖๐ - ๑๘๐ ฟอง สำหรับเลี้ยงในโครงการทหารพันธุ์ดีต่อไป

ในการนี้ มีพระราชดำริแก่ทหารพันธุ์ดี สรุปความว่า

๑. โครงการทหารพันธุ์ดี ค่ายประจักษ์ศิลปาคม มีแหล่งน้ำค่อนข้างสมบูรณ์ แม้ว่าดินอาจจะไม่ดีแต่ก็สามารถจัดการได้ หากขาดน้ำจะจัดการยาก

๒. โครงการนี้เป็นประโยชน์กับกำลังพล ซึ่งจะสามารถขยายผลไปให้ความรู้แก่คนในชุมชนได้ด้วย ทำให้ราษฎรมีรายได้มากขึ้น รายจ่ายลดลง สามารถพึ่งพาตนเองได้

๓. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสภาพอากาศเปลี่ยนแปลงมาก ฝนไม่ตกตามฤดูกาล ส่งผลให้เกษตรกรปลูกข้าวไม่ได้ ขอให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพิจารณาแนวทางการให้ความช่วยเหลือร่วมกัน

จากนั้น ทอดพระเนตรผลิตภัณฑ์ที่ได้จากข้าวในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี อาทิ ข้าวเม่า เป็นขนมที่อร่อยและมีคุณค่าทางโภชนาการ ข้าวฮาง ซึ่งเป็นข้าวที่เกี่ยวในระยะที่ยังไม่ถึงระยะเก็บเกี่ยว นำไปตากแดดและตำ มีคุณค่าทางโภชนาการสูง และน้ำนมข้าวยาคู ช่วยดูดซับไขมัน บำรุงสายตา และป้องกันโรคเหน็บชา

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ

เสด็จไปทอดพระเนตรการดำเนินงานของสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ เสด็จไปทอดพระเนตรการดำเนินงานของสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ณ พิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรกิจกรรมต่าง ๆ ภายในงาน ประกอบด้วยภาพยนตร์แอนิเมชัน ๓ มิติ ***"เรื่องของพ่อในบ้านของเรา"*** นิทรรศการหลักการทรงงานและลีบสานพระราชปณิธานนิทรรศการนวัตกรรมเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงฐานการเรียนรู้กลางแจ้ง ๑ ไร่พอเพียง ฐานการเรียนรู้เกษตรพอเพียงในเมือง และพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรลีบสาน รักษาต่อยอด (Wisdom Farm)

จากนั้น เสด็จไปแปลงนาสุริยะ ซึ่งเป็นฐานการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ประยุกต์ ทรงร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำนาปาเป้าและให้อาหารปลา โดยมี นายดนุชา ลินธวานนท์ เลขาธิการ กปร. ในฐานะกรรมการสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เฝ้าฯ รับเสด็จ

“แอ่ว”
โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเฮี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

เรียบเรียงโดย นายพีระยุทธ์ เหมาะพิชัย
ผู้อำนวยการโครงการก่อสร้าง สำนักงานชลประทานที่ ๒ เชียงราย

พระราชปณิธาน พ่อหลวงรัชกาลที่ ๑๐ “สืบสาน รักษา ต่อยอด”

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรตั้งแต่พื้นที่ชายแดนเหนือสุดจรดจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ นับเป็นพระราชกรณียกิจที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระวิริยะอุตสาหะในการทรงงาน ตั้งแต่เมื่อครั้งดำรงพระราชอิสริยยศสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เพื่อช่วยเหลือปวงพสกนิกรให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะ *“สืบสาน รักษา และต่อยอด”* โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและแนวพระราชดำริต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พร้อมทั้งการนำ *“ศาสตร์พระราชา”* มาขยายผลแก้ปัญหาเรื่องน้ำในภูมิภาคต่าง ๆ ในการบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ราษฎร ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาแหล่งน้ำ การจัดหาแหล่งน้ำและการบำบัดน้ำเสียให้เป็นน้ำดี ตลอดจนการแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง ซึ่งเป็นปัญหาที่ราษฎรได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุทกภัยและภัยแล้ง ที่สร้างความเสียหายเป็นอย่างมากให้แก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป จึงจำเป็นต้องดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างรอบคอบและรัดกุมมากที่สุด

“ก่อนจะ” – “มาเป็น” อ่างเก็บน้ำห้วยเฮี้ย

แห้งแล้ง ห่วมขัง ปัญหาซ้ำเก่าซ้ำใหม่

แม้ว่าราษฎรส่วนใหญ่ในพื้นที่ตำบลศรีถ้อย อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย จำนวน ๘ หมู่บ้าน ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก จะอาศัยน้ำฝนตามฤดูกาลและน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ คือ ลำห้วยเฮี้ย (ลำน้ำสาขาของน้ำแม่ลาวและอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำกก) เป็นหลัก แต่ไม่สามารถบรรเทาปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและทำการเกษตรในฤดูแล้งและอุทกภัยที่เกิดขึ้นในช่วงฤดูน้ำหลากได้ เนื่องจากไม่มีแหล่งกักน้ำไว้เป็นแหล่งน้ำต้นทุนเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่

ด้วยเหตุนี้ นายเฉลียว นัยนา นายกองค์การบริหารส่วนตำบลศรีถ้อย ได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเฮี้ย เพื่อช่วยเหลือราษฎรทั้ง ๘ หมู่บ้านของตำบลศรีถ้อย เพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าว และเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเฮี้ยไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ต่อมา สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันตรวจสอบข้อเท็จจริงและเสนอแนะแนวทางการให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของราษฎร โดยทำการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม มีความเห็นว่า สามารถช่วยเหลือราษฎรด้วยการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเฮี้ย ประเภททำนบดิน ขนาดความจุ ๒,๒๓๕,๙๕๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งสอดคล้องตามหลักวิชาการ คือ *“แหล่งน้ำที่ควรสร้างอ่างเก็บน้ำ เป็นแหล่งน้ำบนผิวดินประเภทลำน้ำ ได้แก่ ลำน้ำที่มีน้ำไหลตลอดปี มีน้ำไหลเฉพาะในฤดูฝนหรือลำน้ำซึ่งไม่มีน้ำไหลในฤดูแล้ง อ่างเก็บน้ำที่สร้างจะเก็บน้ำที่ไหลลงมามากตอนช่วงฤดูฝนให้เป็นแหล่งน้ำสำรอง สำหรับใช้เพื่อการเกษตรได้ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง”*

บำบัดทุกข์... บำรุงสุข ปวงชน อยู่ดีมีสุข

ปัจจุบันโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเฮี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการแล้วเสร็จสามารถเป็นแหล่งกักเก็บน้ำ เพื่อสนับสนุนพื้นที่ทำการเกษตรให้แก่ราษฎรในฤดูฝน ๒,๐๐๐ ไร่ ในฤดูแล้งประมาณ ๕๐๐ ไร่ และสำหรับการอุปโภคบริโภคให้แก่ราษฎรทั้ง ๘ หมู่บ้าน ทั้งนี้ โครงการชลประทานเชียงราย ได้ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการน้ำอย่างเต็มประสิทธิภาพซึ่งประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้านห้วยเฮี้ย เป็นประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำ รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก กรรมการเหมืองฝายที่อยู่ด้านท้ายอ่างเก็บน้ำอีก ๗ ราย และมีสมาชิกจำนวน ๓๒๐ ราย

ภายหลังจากโครงการอ่างเก็บน้ำก่อสร้างแล้วเสร็จ เจ้าหน้าที่สำนักงานชลประทานที่ ๒ ได้มีโอกาสพูดคุยกับราษฎรในพื้นที่ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการดังกล่าว

นายพิน กันประเวท

บ้านเลขที่ ๗๐ หมู่ที่ ๕ ตำบลศรีถ้อย อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย *"ได้รับผลประโยชน์ในการทำนา ตนเองมีพื้นที่การเกษตรทั้งหมด ๖ ไร่ เมื่อสร้างอ่างเก็บน้ำเสร็จ ทำให้ได้รับน้ำในการทำเกษตรมากขึ้น ราษฎรในหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม มีรายได้จากการเกษตรเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีน้ำทำให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรมากขึ้น"*

นายเม็ด ทิพย์ประจักร์

บ้านเลขที่ ๑๕ หมู่ที่ ๕ ตำบลศรีถ้อย อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย *"ก่อนสร้างอ่างเก็บน้ำ ฤดูแล้งไม่มีน้ำไว้ใช้เลย เนื่องจากไม่มีพื้นที่กักเก็บน้ำ เมื่อสร้างเสร็จคาดว่าจะมีน้ำใช้ตลอดฤดูกาล สามารถปลูกข้าวได้อย่างดี จุดเด่น คือ สามารถทำแหล่งเพาะเลี้ยง ทำประมง มีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น คุณภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น"*

"ทิศทางการพัฒนาในระยะต่อไป"

นอกเหนือจากการที่ราษฎรตำบลศรีถ้อย จะมีน้ำใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคและทำการเกษตรอย่างทั่วถึงแล้ว ทิศทางการพัฒนาในระยะต่อไปถือเป็นเรื่องที่สำคัญเช่นเดียวกัน การน้อมนำหลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา โดยการสร้างความเข้าใจและการรับรู้ให้ราษฎรตระหนักถึงประโยชน์ที่ได้รับ รวมถึงการต่อยอดการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ

เมื่อราษฎรมีแหล่งน้ำต้นทุนที่เพียงพอ สามารถส่งเสริมให้ราษฎรเพาะปลูกพืชที่หลากหลายและมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อพัฒนาศักยภาพการเพาะปลูกและสร้างรายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้น ทำให้คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของราษฎรดีขึ้นตามลำดับ

ด้านสังคม

แม้ว่ากลุ่มผู้ใช้น้ำจะจัดตั้งขึ้นมาเพื่อให้การบริหารจัดการน้ำมีประสิทธิภาพ แต่ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันของราษฎรในพื้นที่ ซึ่งในระยะต่อไป กลุ่มดังกล่าวจะพัฒนาไปสู่การทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในเรื่องอื่น ๆ รวมทั้งจะชักชวนราษฎรคนอื่น ๆ ให้เข้าร่วมทำกิจกรรมด้วย เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

ด้านสิ่งแวดล้อม

นอกจากการบริหารจัดการน้ำและการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำของโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเฮี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริแล้ว ราษฎรจะต้องอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ควบคู่กันไป ทั้งการดูแลรักษาพื้นที่ป่าของหมู่บ้าน การพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ ตลอดจนการกำหนดข้อปฏิบัติร่วมกันของราษฎรในพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรู้คุณค่าและคงความอุดมสมบูรณ์ไว้

โครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำหนองบ่อออง

และขุดร่องชักน้ำพร้อมติดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลคำแก้ว อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

เรียบเรียงโดย นายธวัชชัย ไพรบูรณ์
กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๒

เมื่อกล่าวถึงภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานนั้น เชื่อว่าหลายคนคงนึกถึงพื้นที่ทำการเกษตรที่เวิ้งว้าง แลดูแห้งแล้งและแสงแดดที่แผดจ้า แต่ทว่าพื้นที่ภาคอีสานนั้นมีความสำคัญต่อการเกษตรของไทยเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมีพื้นที่ทำการเกษตรกว่า ๖๓.๘ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๒ ของประเทศ และมีพื้นที่ปลูกข้าวมากกว่าทุกภาค อย่างไรก็ตาม ผลผลิตต่อไร่ที่ได้กลับน้อยกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ซึ่งสาเหตุหลักประการหนึ่ง คือ พื้นที่ชลประทานที่มีเพียงร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่ทำการเกษตรเท่านั้น ดังนั้น ผลผลิตทางการเกษตรของภาคอีสานจึงขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศเป็นหลัก และบ่อยครั้งที่ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ส่งผลให้เกษตรกรภาคอีสานประสบความเดือดร้อนอยู่เสมอ

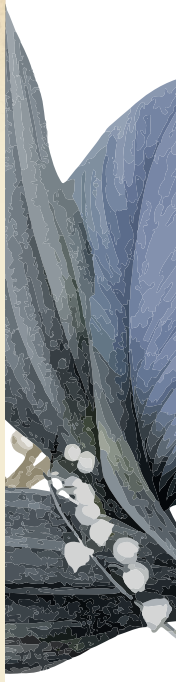

สภาพปัญหา

ในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬก็เช่นเดียวกัน บริเวณตำบลคำแก้ว อำเภอโซ่พิสัย ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนและน้ำจากอ่างเก็บน้ำหนองบ่อออง แต่บริเวณนี้มีลักษณะเฉพาะอีกประการ คือ ราษฎรจะสามารถทำการเกษตรได้เฉพาะในช่วงฤดูแล้งเท่านั้น เนื่องจากในฤดูฝนน้ำจะท่วมเต็มพื้นที่ทำการเกษตร ดังนั้น การดึงน้ำจากหนองบ่อออง ซึ่งมีสภาพตื้นเขินจึงไม่เพียงพอต่อความต้องการ แม้ว่าได้มีการร้องขอให้หน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาดำเนินการขุดลอกแต่ก็ไม่มีศักยภาพที่จะสามารถดำเนินการได้ ดังนั้น นายลีทน เนินภู ราษฎรบ้านดอนเลียด หมู่ที่ ๔ ตำบลคำแก้ว อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ได้ขอพระราชทานโครงการขุดลอกหนองบ่อออง ตำบลคำแก้ว เพื่อช่วยเหลือราษฎรซึ่งประสบความเดือดร้อนขาดแคลนน้ำลำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร

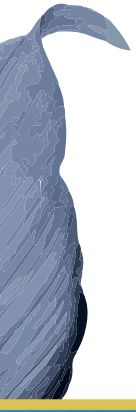

เข้าใจ เข้าถึง แล้วจึงพัฒนา

ต่อมา หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ลงพื้นที่สำรวจข้อเท็จจริงและความต้องการของราษฎร พร้อมทั้งพิจารณาแนวทางการให้ความช่วยเหลือ โดยเห็นควรดำเนินการขุดลอกอ่างเก็บน้ำหนองบ่อออง พื้นที่ประมาณ ๕๐ ไร่ เพื่อเพิ่มความจุประมาณ ๒๔๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร พร้อมก่อสร้างอาคารระบายน้ำล้นและขุดร่องชักน้ำพร้อมติดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จำนวน ๑ แห่ง เพื่อสูบน้ำเข้าอาคารส่งน้ำในช่วงที่ระดับน้ำหน้าอาคารส่งน้ำต่ำกว่าระดับการไหลของน้ำเข้าสู่คลองส่งน้ำ

แนวทางดังกล่าวได้ประชาสัมพันธ์ชี้แจงทำความเข้าใจกับราษฎรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว มีการให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยที่ดินบริเวณที่จะดำเนินการขุดลอกนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลคำแก้วได้จัดประชุมประชาคมในเบื้องต้นและราษฎรให้ความยินยอมอุทิศที่ดินให้ทางราชการ อีกทั้งยังได้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อร่วมบริหารจัดการน้ำให้เกิดประโยชน์ด้วย

พระเมตตาสู่พสกนิกร

เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำหนองบ่อออองและขุดร่องชักน้ำพร้อมติดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยกรมชลประทานดำเนินการก่อสร้างในปี ๒๕๖๐ และดำเนินการแล้วเสร็จในปี ๒๕๖๑

ด้วยการเพิ่มศักยภาพของแหล่งน้ำและการสร้างระบบส่งน้ำที่มีความยาวรวมกว่า ๑๑ กิโลเมตร ทำให้โครงการนี้สามารถส่งน้ำสนับสนุนพื้นที่ทำการเกษตรได้ถึง ๓,๐๐๐ ไร่ ให้แก่ราษฎรบ้านดอนเสียด หมู่ที่ ๔ บ้านโนนสะแบง หมู่ที่ ๒ และบ้านดอนโพธิ์ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลคำแก้ว อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ จำนวน ๖๒๐ ครัวเรือน ๒,๕๐๐ คน มีน้ำลำหรับใช้ทำการเกษตรและอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ สามารถทำการเกษตรได้อย่างต่อเนื่องและมีทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลาย ส่งผลให้ราษฎรมีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้เพิ่ม และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สภาพหนองบ่อออองก่อนการปรับปรุง

ภาพระหว่างดำเนินการ

โครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำหนองบ่อออองและขุดร่องชักน้ำ
พร้อมติดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ

ในพื้นที่ภาคอีสานนั้น ยังมีศักยภาพในการสร้างผลผลิตทางการเกษตรได้อีกมาก เนื่องจากมีพื้นที่มาก ดังนั้น หากสามารถเพิ่มพื้นที่ชลประทานในพื้นที่ที่มีความเหมาะสม หรือเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในรูปแบบต่าง ๆ แล้ว จะสามารถสร้างเสริมอาชีพด้านการเกษตรให้ก้าวหน้า ซึ่งเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น และช่วยสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

ทฤษฎีใหม่
จุดเริ่มสู่การพัฒนาความยั่งยืน

เรียบเรียงโดย นางสาวสมลักษณ์ บุนนาค
กองศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

เมื่อปี ๒๕๓๗ พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริเรื่องทฤษฎีใหม่ เป็นเครื่องมือการปฏิบัติตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการเกษตรที่เป็นรูปธรรมและเข้าใจง่าย ด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะการบริหารจัดการดินและน้ำ มีการจำแนกพื้นที่ดินแปลงเล็กเพื่อทำกิจกรรมด้านเกษตรที่หลากหลาย เพื่อให้เกษตรกรมีอาหารบริโภคอย่างเพียงพอ เพื่อเป้าหมายคือ การพออยู่พอกินในครัวเรือน ดังนั้น ทฤษฎีใหม่จึงเป็นรูปแบบทำการเกษตรของเกษตรกรรายย่อย เพื่อแก้ปัญหาความยากจน การสร้างความมั่นคงด้านอาหารในระดับครัวเรือนให้แก่เกษตรกร เพื่อการพึ่งตนเองได้ก่อนการพัฒนาสู่การรวมกลุ่มและการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน อันจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การสร้างเครือข่ายภายนอกชุมชนเพื่อขยายการพัฒนาสู่ระดับประเทศต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) จึงมีนโยบายให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง ๖ แห่ง ปรับปรุงแปลงสาธิตต้นแบบทฤษฎีใหม่เป็นแปลงสาธิตและการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองพระราชดำริ สืบสาน รักษา และต่อยอดแสดงให้เห็นพระอัจฉริยภาพและพระอุตสาหะที่ทรงวางแนวทางและแนวคิดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การนำแนวพระราชดำริมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิผลด้านการเกษตรให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยแสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการแปลงเกษตรที่มีการบูรณาการจากหลายส่วนงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ สามารถส่งเสริมและขยายผลการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ได้อย่างยั่งยืน

โดยในปี ๒๕๖๑-๒๕๖๒ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ทั้ง ๖ แห่ง ได้พิจารณากำหนด วางแผนปรับปรุงแปลงสาธิตทฤษฎีใหม่ ผลสำเร็จของโครงการนี้จะเป็นแปลงศึกษาแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ประชาชนจะเรียนรู้แนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่และศึกษารูปแบบ

การบริหารจัดการดิน น้ำ ทรัพยากรในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เกษตรกรและประชาชนในรุ่นต่อไปได้ตระหนักรู้แนวพระราชดำริ รูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงด้านการเกษตร และเห็นตัวอย่างทฤษฎีใหม่ในรูปแบบที่หลากหลาย สำหรับนำไปปรับประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาอาชีพและรายได้ของตนเองอย่างยั่งยืน

จากแนวพระราชดำริต้นแบบทฤษฎีใหม่นี้ นับเป็นจุดเริ่มต้นที่รัฐบาลได้น้อมนำแนวคิดการพัฒนาการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ มากำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) โดยแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาใน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และด้านความมั่นคง

ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สนับสนุนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก โดยเป็นตัวอย่างการพัฒนาการเกษตรให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ ทรัพยากร และเกษตรกรเน้นระบบการจัดการแปลงด้วยตนเอง

ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยสนับสนุนการสร้างมูลค่าด้านผลผลิต เน้นการผลิตเกษตรคุณภาพสูง ให้ความสำคัญกับการเป็นตัวอย่างการผลิตเกษตรอินทรีย์ หรือเกษตรปลอดภัยและขับเคลื่อนการเกษตรด้วยเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ประยุกต์ใช้ได้ รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดโครงสร้างธุรกิจการเกษตรด้วยการรวมกลุ่ม การแปรรูป และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิต

ด้านความมั่นคง โดยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้การพัฒนาเชิงพื้นที่ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมทั้งรณรงค์เสริมสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย วัฒนธรรมไทย เพื่อธำรงไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์

นอกจากนี้ พระราชดำริดังกล่าวยังเป็นการวางรากฐานการพัฒนาแบบพึ่งตนเองที่มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งในปี ๒๕๕๘ องค์การสหประชาชาติได้ตระหนักถึงแนวคิดการพัฒนารูปแบบนี้ โดยสำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้รับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ (The 2030 Agenda for Sustainable Development) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือSustainable Development Goals (SDGs) เพื่อให้ประเทศต่างๆ นำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในช่วงระยะเวลา ๑๕ ปีอีกด้วย

ที่ดินแปลงเล็กสู่ครัวเรือนที่ยั่งยืน

นายสงกรานต์ จองทอน ตั้งอยู่ที่หมู่ ๙ บ้านป่าลักน้อย ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ดำเนินการ ขนาด ๑ ไร่ ๒ งาน กิจกรรมในแปลง ประกอบด้วย

สระน้ำ	ขนาด ๑ งาน
แปลงนาข้าวพันธุ์ลันป่าตอง๑	ขนาด ๑ งาน
แปลงไม้ผล/พืชผัก	ขนาด ๒ งาน
ที่อยู่อาศัยและแปลงเลี้ยงไก่	ขนาด ๒ งาน
แรงงานในครัวเรือน	จำนวน ๒ คน

มีการปลูกข้าว ๒ ครั้งต่อปี โดยนาปีได้ผลผลิต ๓๐ ถัง นาปรังได้ผลผลิต ๑๘ ถัง มีผลผลิตสำหรับบริโภคในครัวเรือนอย่างเพียงพอ และส่วนที่เหลือจะจำหน่ายเป็นรายได้ รวมมูลค่าผลผลิตทั้งสิ้นประมาณ ๙๐,๐๐๐ บาทต่อปี มีการเลี้ยงปลาในบ่อดิน เลี้ยงปลาในกระชัง และเลี้ยงกบนา ถือเป็นเกษตรกรที่สามารถนำแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่มาดำเนินการได้อย่างเหมาะสมและมีรายได้ที่ยั่งยืน

การพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิง : กว่าสามทศวรรษของการเปลี่ยนแปลง

เรียบเรียงโดย นางณัฐกิตติ์ วินิชลำเภาทิพย์
กองติดตามประเมินผล

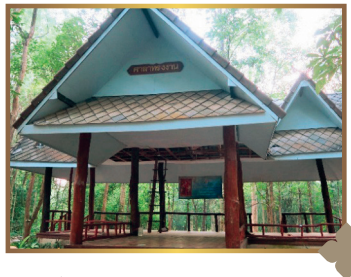
การลงพื้นที่สำรวจข้อมูลและการประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการที่ราษฎรมาร้องเรียนปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน ปัญหาความยากจนจากสภาพดินฟ้าอากาศแห้งแล้ง ปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก และสภาพดินในพื้นที่มีคุณภาพต่ำ ต่อมาพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ เมื่อครั้งที่ได้เสด็จไปทรงตรวจเยี่ยมศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในความดูแลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เมื่อปี ๒๕๒๖ ซึ่งได้ดำเนินการทดลองเพาะปลูกดอกแกลดิโอลัสและพืชพันธุ์ไม้อื่น ๆ จึงได้นำปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรดังกล่าว กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงทราบและได้พระราชทานความช่วยเหลือ โดยมีพระราชดำริที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ปี ๒๕๒๗ เป็นต้นมา ดังนี้

เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๒๗ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรและทอดพระเนตรอ่างเก็บน้ำแม่เรียง ตำบลลบปราบ อำเภอลบปราบ จังหวัดลำปาง และได้มีพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ความว่า

"ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ตามลำน้ำสาขาต่าง ๆ ของแม่น้ำปิงในเขตอำเภอจอมทอง อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ตามที่ทรงวางโครงการในระยะแรก จำนวน ๑๓ อ่าง เพื่อจัดหาน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกเดิมของราษฎรหมู่บ้านต่าง ๆ และพื้นที่ป่าละเมาะที่จะบุกเบิกเป็นพื้นที่ทำกิน เพื่อจัดสรรให้กับราษฎรเข้าทำกินต่อไปรวมพื้นที่ประมาณ ๔๐,๐๐๐ ไร่ สามารถมีน้ำทำการเพาะปลูกและมีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค สำหรับหมู่บ้านต่าง ๆ ดังกล่าวตลอดปี นอกจากนั้นยังจะมีน้ำไว้ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทางด้านปศุสัตว์ การประมง การเกษตร และการอุตสาหกรรม ในพื้นที่การพัฒนาการเกษตรประมาณ ๖๖,๐๐๐ ไร่ ได้อีกด้วย ส่วนพื้นที่ต้นน้ำลำธารเหนืออ่างเก็บน้ำต่าง ๆ ขึ้นไป มีพื้นที่ประมาณ ๑๐๔,๐๐๐ ไร่ จะใช้พื้นที่พัฒนาป่าไม้ ปลูกไม้สามอย่าง คือ ไม้ฟืน ไม้ผล และไม้ใช้สอย เพื่อเป็นการอนุรักษ์ต้นน้ำลำธารของอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ ดังกล่าว การดำเนินงานตามโครงการในระยะแรกนี้ ให้แม่ทัพภาคที่ ๓ เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องต่อไป"

พื้นที่ป่าอนุรักษ์บ้านห้วยละแพดและศาลาทรงงาน

เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรการดำเนินงานโครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริและทรงเยี่ยมราษฎรบ้านห้วยม่วงฝั่งซ้าย บ้านห้วยปุ๊ ตำบลแม่ลอย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ และมีพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาของโครงการ สรุปความว่า

การพัฒนาตามโครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิงฯ ควรพิจารณาแบ่งพื้นที่พัฒนาออกเป็นแนวเขตดังต่อไปนี้

แนวเขตที่ ๑ ควรพิจารณากำหนดพื้นที่ตอนบนเป็นแนวต้นน้ำลำธารอย่างเคร่งครัด โดยให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กปิดกั้นลำห้วยสาขาของห้วยม่วง ห้วยละแพด ห้วยยอน และลำห้วยต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ในลักษณะเช่นเดียวกันกับอ่างเก็บน้ำห้วยม่วงตอนบน และอ่างเก็บน้ำห้วยปุ๊ตอนบน ทั้งนี้เพื่อจัดหาน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรในเขตหมู่บ้านที่อยู่ตามแนวเชิงเขา ซึ่งได้แก่ บ้านห้วยม่วง บ้านห้วยปุ๊ บ้านห้วยล้ม และบ้านห้วยละแพด เพื่อจัดหาน้ำสนับสนุนอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่บริเวณตอนล่างด้วย สำหรับพื้นที่ป่าต้นน้ำในเขตพื้นที่ตอนบนนี้ ต้องห้ามไม่ให้ราษฎรเข้าทำกิน อาจพิจารณาสร้างแนวถนนให้ชัดเจน บริเวณใดที่เป็นป่าเสื่อมโทรมให้กรมป่าไม้พิจารณาเร่งรัดการปลูกป่า เช่น บริเวณพื้นที่ขอบอ่างหรือตามแนวท่อส่งน้ำและให้พิจารณาวางโครงการยกระดับน้ำจากอ่างเก็บน้ำตอนบนเพื่อส่งน้ำในพื้นที่ตามไหล่เขาและยังช่วยสนับสนุนการปลูกป่าที่อยู่เหนือระดับส่งน้ำด้วย

แนวเขตที่ ๒ ควรพิจารณากำหนดพื้นที่ตอนกลางบริเวณตามแนวเชิงเขา ซึ่งมีหมู่บ้านห้วยม่วงฝั่งซ้าย บ้านห้วยปุ๊ บ้านห้วยล้ม และบ้านห้วยละแพด ตั้งอยู่เป็นแนวเขตพื้นที่ที่จะต้องพัฒนาราษฎร ยกระดับความเป็นอยู่ของหมู่บ้านต่าง ๆ เหล่านี้ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวเขตป้องกันการบุกรุกป่าต้นน้ำลำธารจากบุคคลภายนอกด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ราษฎรที่ตั้งบ้านเรือนและที่ทำกินอยู่บริเวณพื้นที่ตามแนวเชิงเขา มีข้อจำกัดทั้งด้านพื้นที่ทำกินและความแห้งแล้ง การเพาะปลูกประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำมาโดยตลอด

สภาพบ้านเรือนและพื้นที่ทำกินราษฎร ในพื้นที่โครงการฯ

นอกจากนั้น ยังได้ทรงพิจารณาเห็นว่าระบบโครงสร้างทางสังคมของชุมชนดังกล่าว เป็นโครงสร้างของสังคมแบบดั้งเดิม มีลักษณะเป็นชุมชนที่มีความใกล้ชิด มีการช่วยเหลือจุนเจือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี มีรากฐานของการจัดการสังคมสงเคราะห์ของตนเองที่เห็นได้ชัด เช่น การแบ่งปันข้าวให้กับผู้ขาดแคลนบริโภค ในรูปแบบของธนาคารข้าวพื้นบ้าน นอกจากนั้นยังมีการแบ่งปันรายได้จากการขายวัว เมื่อมีปัญหาการขาดแคลนข้าวเกิดขึ้น ซึ่งก็เป็นรากฐานการจัดระบบธนาคารโคพื้นบ้านด้วยเช่นกัน ดังนั้น การพัฒนาในหมู่บ้านดังกล่าว จึงควรกระทำด้วยความระมัดระวังให้พยายามรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมให้คงไว้ให้มากที่สุด ถึงแม้ว่าสภาพการทำมาหากินในปัจจุบันบางฤดู ราษฎรจำเป็นต้องไปประกอบอาชีพรับจ้างนอกหมู่บ้าน แต่เมื่อมีการพัฒนาทางด้านแหล่งน้ำและพื้นที่ทำกินแล้ว ก็จะเป็นส่วนทำให้ราษฎรมีงานทำในท้องถิ่นมากขึ้น ถึงกระนั้นก็ตามหน่วยงานทางราชการได้แก่ กรมชลประทาน กรมป่าไม้ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ควรพิจารณาว่าจ้างแรงงานให้ราษฎรได้มีรายได้ภายในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และต้องพยายามทำทุกอย่างให้ราษฎรรัก หวงแหนพื้นที่ และรักษาป่าไม้ ลำหรับลำห้วยปุ๊และลำห้วยม่วงให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการก่อสร้างฝายทดน้ำขนาดเล็กลำหรับหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกของหมู่บ้านทั้งสอง เพื่อการทำนาในฤดูฝน

ส่วนพื้นที่ทำกินยังพอมีพื้นที่ที่เหมาะสมอยู่บ้าง ควรค่อย ๆ พิจารณาขยายให้พอเพียงในแต่ละชุมชนที่มีความพร้อม โดยให้กรมชลประทานและกรมพัฒนาที่ดิน ร่วมกันพิจารณาสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน วางระบบการส่งน้ำในพื้นที่ไร่นาแบบง่าย ๆ ให้ราษฎรมีส่วนร่วมด้านแรงงานด้วย และให้พิจารณาวางโครงการสร้างบ่อน้ำเล็ก ๆ ใกล้แปลงเพาะปลูกไว้ให้วัว ส่วนในเรื่องที่ราษฎรขอพระราชทานวัวพันธุ์ดีนั้น ให้ทางจังหวัดเชียงใหม่พิจารณาศึกษาสภาพพื้นที่ ทั้งในเรื่องของการจัดหาแหล่งหญ้าและการขยายพันธุ์วัวให้แก่ราษฎรต่อไป

อาคารฝึกศิลปาชีพ (โรงทอผ้าฝ้าย) อันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่โครงการฯ

แนวเขตที่ ๓ เป็นพื้นที่ตอนล่าง มีพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากระบบชลประทานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะบริเวณที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติหรือพื้นที่รกร้างว่างเปล่าในความดูแลของทางราชการ ก็ควรค่อย ๆ ดำเนินการพัฒนาไปตามความเหมาะสม สำหรับแนวทางการจัดสรรที่ดินทำกิน ควรพิจารณาจัดสรรที่ดินเป็นลักษณะสัมปทานรูปแบบพิเศษให้เช่าพื้นที่ทำกินแบบคล้ายการดำเนินงานในรูปนิคม โดยมอบหมายให้จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน และกองทัพภาคที่ ๓ ร่วมกันรับผิดชอบ

เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ มีพระราชดำริ สรุปความว่า

"ด้วยเหตุที่การดำเนินการพัฒนาโครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นศูนย์พัฒนาบริการสาขาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดังนั้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการขยายงานการส่งเสริมการปลูกพืชมะคาเดเมียให้แก่ราษฎรในพื้นที่โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิงฯ จึงได้มีพระราชดำริให้กรมวิชาการเกษตรพิจารณาด้วยว่า พืชมะคาเดเมียเป็นพืชที่ต้องการน้ำพอควร จึงควรได้ศึกษาในรายละเอียดเสียก่อน กล่าวคือ ปัญหาที่สำคัญดั้งเดิมของราษฎรในเขตพื้นที่ของโครงการฯ ก็คือ ปัญหาการขาดแคลนน้ำและมีการปลูกพืชเศรษฐกิจระยะสั้นเพื่อการดำรงชีพเป็นหลัก แต่ก็ประสบปัญหาความแห้งแล้งในฤดู

เพาะปลูกมาโดยตลอด การที่จะส่งเสริมการปลูกพืชมะคาเดเมียเป็นพืชยืนต้น และต้องใช้เวลาอีกประมาณ ๕-๖ ปี จึงจะเริ่มให้ผล ในขณะเดียวกันราษฎรต้องการปลูกพืชระยะสั้นเพื่อการดำรงชีพประจำวัน ประกอบกับปริมาณน้ำชลประทานที่จัดสร้างขึ้นมีปริมาณค่อนข้างจำกัด จึงเป็นเรื่องที่จะต้องศึกษาในรายละเอียดให้รอบคอบ และทำแผนปฏิบัติการเลียก่อน และขอให้พิจารณาร่วมกันกับกรมชลประทาน และกรมพัฒนาที่ดินต่อไป"

เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ณ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ มีพระราชดำริที่เกี่ยวข้องกับงานชลประทานในโครงการฯ ความว่า

"ควรพิจารณานำแนวทางการจัดหาน้ำตามรูปแบบโครงการพัฒนาพื้นที่เกษตรน้ำฝนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนา อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี มาใช้กับพื้นที่บริเวณโครงการฯ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ และพื้นที่บริเวณที่ราษฎรน้อมเกล้าฯ ถวาย จำนวน ๑๐ ไร่ ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยให้เป็นตัวอย่างเพื่อการศึกษานำมาปรับปรุงพื้นที่ให้สามารถทำการเกษตรได้อย่างสมบูรณ์ เมื่อการพิจารณาข้อมูลจากการตรวจสภาพพื้นที่และรายละเอียดจากแผนที่ มาตราส่วน ๑:๑๐๐,๐๐๐ พื้นที่บริเวณบ้านห้วยมะควัดและหมู่บ้านป่าไม้เหนืออ่างเก็บน้ำหนองกระทิง ตำบลแม่ลอย อำเภอจอมทอง มีสภาพภูมิประเทศเป็นเนินเล็ก ๆ สภาพดินลูกรังปนกรวด หน้าดิน ถูกกัดเซาะมีอินทรียวัตถุน้อย ปัจจุบันไม่สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดังกล่าวได้ แนวทางการพัฒนาตามรูปแบบโครงการพัฒนาพื้นที่เกษตรน้ำฝน โดยขุดลอก

ร่องหุบระหว่างลูกเนินให้ลึกและกว้าง แล้วนำดินที่ขุดไปปิดกั้นระหว่างลูกเนินให้สามารถเก็บกักน้ำได้เป็นช่วง ๆ ลงไปสู่ที่ต่ำ กระจายไปตามความเหมาะสมสำหรับพื้นที่ที่จัดเป็นแปลงที่ทำกินและไม่มีร่องหุบ ควรพิจารณาขุดสระเพื่อเก็บน้ำในบริเวณที่มีพื้นที่รับน้ำไหลลงสระ ส่วนพื้นที่บริเวณยอดเนินซึ่งยากแก่การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ควรใช้เป็นพื้นที่ปลูกป่าเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นและชะลอกระแสน้ำ โดยเฉพาะพื้นที่ที่ลาดชันมาก ควรปลูกหญ้าแฝก เพื่อป้องกันการกัดเซาะพังทลายของดินและควรมีการปรับปรุงบำรุงดินควบคู่ไปด้วย”

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๘ สมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จฯ ไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่โครงการฯ มีพระราชดำริ สรุปความว่า

“อ่างเก็บน้ำมีน้ำเหลือน้อย สภาพป่าต้นน้ำลำธารแห้งแล้งมาก ให้ช่วยทำการป้องกันรักษาป่า และพัฒนาป่าไม้ให้มาก ๆ เพื่อจะได้เป็นป่าต้นน้ำลำธารชั้นดี เพื่อให้ราษฎรมีน้ำใช้อย่างเพียงพอตลอดไป”

โครงการฯ เป็นหนึ่งในศูนย์สาขาที่ได้นำผลสำเร็จจากการขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ มาใช้ดำเนินการในพื้นที่ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม มีการดำเนินงานอนุรักษ์และพัฒนาป่าไม้ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรแหล่งน้ำ อาชีพ และคุณภาพชีวิตให้ราษฎรในโครงการฯ ผ่านมาระยะหนึ่ง สำนักงาน กปร. ได้ทำการประเมินผลโครงการฯ เมื่อปี ๒๕๔๑ พบว่า การดำเนินงานประสบความสำเร็จในด้านการก่อสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน อ่างเก็บน้ำ ฝายต้นน้ำลำธาร บ่อบาดาล ฯลฯ มีการจัดสรรที่ดินให้ราษฎรได้อยู่อาศัยและทำกิน ช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น มีการขยายพื้นที่ปลูกลำไยมากขึ้น แต่ในด้านการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ยังมีการบุกรุกป่าเพื่อการเพาะปลูก มีการใช้น้ำจากระบบชลประทานอย่างขาดระเบียบวินัย เนื่องจากไม่ได้นำกฎกติกาของกลุ่มผู้ใช้น้ำมาบริหารจัดการ ทำให้เกิดปัญหาภายในชุมชน

ตั้งแต่ปี ๒๕๒๗ ที่ผ่านมา เป็นระยะเวลากว่า ๓๕ ปี สำนักงาน กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันสนองพระราชดำริในการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง และเพื่อสนองต่อพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการสืบสาน รักษา และต่อยอดการพัฒนาให้ยั่งยืนสืบไปนั้น ในปี ๒๕๖๑ สำนักงาน กปร. จึงได้ดำเนินการประเมินผลโครงการฯ โดยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อจัดทำฐานข้อมูลโครงการฯ และศักยภาพชุมชนในเขตพื้นที่โครงการฯ ๑๘ หมู่บ้าน ศึกษาถึงการดำเนินงานสนองพระราชดำริ ผลสำเร็จ และปัญหาอุปสรรค ของการดำเนินงานโครงการฯ รวมทั้งได้จัดทำแผนการพัฒนาสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางสำหรับการขับเคลื่อนและแก้ปัญหาการดำเนินงานโครงการฯ ให้สามารถสนองพระราชดำริได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดอย่างยั่งยืนต่อไป

การประเมินผลโครงการฯ ครั้งนี้ มีผลการประเมินที่แสดงให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์และข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์สำหรับโครงการฯ ดังนี้

ผลลัมฤทธิ์ของโครงการฯ

โครงการฯ ประสบความสำเร็จในด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ โดยมีการสร้างอ่างเก็บน้ำ ๒๒ แห่ง ความจุรวม ๑๑,๘๒๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร มีปริมาณน้ำเพียงพอในการอุปโภคบริโภคและใช้เพื่อการเกษตรในขณะนี้ แต่มีแนวโน้มว่าจะมีการขยายพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นสวนลำไยที่มีความต้องการใช้น้ำปริมาณมาก ในด้านความมั่นคงของที่ดินที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ส่วนมากถือครองที่ดินมากกว่า ๑ แปลง เฉลี่ย ๑๑.๘๔ ไร่/ครัวเรือน โดยส่วนใหญ่อยู่อาศัยในพื้นที่มาแต่ดั้งเดิม มีการย้ายถิ่นฐานเข้ามาบ้างเนื่องจากการแต่งงาน อย่างไรก็ตาม เริ่มมีการซื้อขายที่ดินและราคาที่ดินสูงขึ้น เนื่องจากพื้นที่ได้รับการพัฒนาให้มีความอุดมสมบูรณ์และสะดวกสบายในด้านโครงสร้างพื้นฐาน จึงทำให้นายทุนภายนอกเข้ามาซื้อที่ดิน ประกอบกับนายทุนต่างชาติที่เข้ามาซื้อผลผลิตลำไย เริ่มเข้ามาเช่าที่ดินในพื้นที่เพื่อประกอบธุรกิจ เป็นปัญหาที่ประชาชนในพื้นที่โครงการฯ ต้องมีการปรับตัวต่อไป

สภาพป่าต้นน้ำของโครงการ

จึงนับได้ว่าโครงการฯ ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาในด้านแหล่งน้ำและที่ทำกิน ในส่วนของการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมให้มีความอุดมสมบูรณ์ สามารถกันแนวเขตพื้นที่ป่ากับพื้นที่ทำกินได้ชัดเจน โดยประชาชนในพื้นที่ร่วมกันอนุรักษ์ป่า ดังเช่นกรณีการกันเขตป่าบ้านห้วยสะแพด อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ และมีพื้นที่ป่าชุมชนให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากป่าในการเป็นแหล่งอาหารและไม้ใช้สอย โดยได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการดูแลรักษาป่า เฝ้าระวังป้องกันไฟป่า ปลูกฟื้นฟูป่า ๙,๐๕๐ ไร่ ฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ๔๑๐ ไร่ ลดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าเหลือเพียงไม่กี่ราย อย่างไรก็ตาม สภาพป่าต้นน้ำยังไม่มีความสมบูรณ์ จึงทำให้มีปัญหาน้ำในอ่างเก็บน้ำมีปริมาณน้อยและขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง เป็นเวลาประมาณ ๒ เดือน

สำหรับการยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนในโครงการฯ ให้สูงขึ้น แม้ว่ารายได้เฉลี่ยในภาพรวมจะสูงถึง ๓๖๓,๘๘๖ บาท/ครัวเรือน/ปี ซึ่งสูงกว่ารายได้เฉลี่ยจากการประเมินผลเมื่อปี ๒๕๔๑ ซึ่งมีรายได้เฉลี่ย ๗๐,๐๐๐ - ๘๐,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จในด้านรายได้จากการเกษตรที่มีรายได้เฉลี่ย ๒๒,๖๗๖.๖๐ บาท/ปี และการมีปัญหาหนี้สิน โดยมีรายจ่ายที่สำคัญ คือ ค่าปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง

อย่างไรก็ตาม จากการสังเกตในการลงพื้นที่สัมภาษณ์ประชาชนในโครงการฯ ที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก พบว่า มีสภาพบ้านเรือนที่มั่นคงแข็งแรงและมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องปรับอากาศ เครื่องใช้ไฟฟ้า รถยนต์ จักรยานยนต์ รถไถ เป็นต้น ทำให้เห็นว่า แม้รายได้จากการเกษตรที่เป็นตัวเงินจะน้อย แต่ข้อมูลเชิงประจักษ์ประเมินได้ว่าฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนในโครงการฯ ไม่ได้อยู่ในระดับต่ำ โดยมีแหล่งรายได้อื่น ๆ นอกเหนือจากการทำเกษตรเพียงอย่างเดียว

นอกจากนี้ ในด้านคุณภาพชีวิตตามตัวชี้วัดความอยู่ดีมีสุข พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง โดยด้านครอบครัวมีความอบอุ่น อยู่ในระดับสูงที่สุด และในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน โดยด้านการเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นสิ่งจูงใจให้ร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับสูงที่สุด

ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์

แนวทางสำหรับการกำหนดแผนการพัฒนาโครงการฯ ในรูปแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ วางกลไกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของโครงการฯ
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับการพัฒนาในอนาคต
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้แนวคิด ศาสตร์พระราชาสู่ความยั่งยืน
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานทุกมิติ
ยุทธศาสตร์ที่ ๕ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน (ดิน น้ำ ป่า หญ้าแฝก)
ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ขยายผลความสำเร็จจากการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ ถ่ายทอดไปสู่ประชาชนในพื้นที่โครงการอย่างต่อเนื่อง

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดเขต ๑ (เชียงใหม่) กรมประมงได้ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เพิ่มผลผลิตการประมงโดยการผลิต/ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำในแหล่งน้ำสาธารณะและแจกพันธุ์สัตว์น้ำให้โรงเรียนในพื้นที่

การส่งเสริมการปลูกเมเล่อนเขียวซึ่งเป็นพืชใช้น้ำน้อยในโครงการฯ
ที่มา: โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (๒๕๖๒)

การประเมินผลโครงการฯ ครั้งนี้ นอกจากจะทำให้ทราบถึงการดำเนินงานโครงการฯ ที่ผ่านมากว่า ๓๐ ปี ความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ แล้ว ยังเป็นโอกาสให้สำนักงาน กปร. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันพิจารณาการประเมินผล เติมเต็มข้อมูลทั้งในด้านปัญหาและอุปสรรค ให้ข้อคิดเห็น และเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการฯ เพื่อการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน โดยสามารถจะยังประโยชน์ ทั้งในด้านดิน น้ำ ป่าไม้ อันนำมาซึ่งอาชีพ รายได้ การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ฯลฯ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพต่อเนื่องและเป็นการสนองพระราชปณิธานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการสืบสาน รักษา และต่อยอดโครงการให้ยั่งยืนต่อไป

จิตอาสา ๙๐๔

สำนักงาน กปร. : เราร่วมพัฒนา ส่วมหมวกฟ้า ผูกผ้าเหลือง

เรียบเรียงโดย กองบังคับการประสานงานโครงการจิตอาสา ๙๐๔ "หลักสูตรประจำ" รุ่นที่ ๒/๖๑ รุ่น "เป็นเบ้า เป็น แม่พิมพ์"

ด้วย พระราชปณิธานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้หน่วยราชการในพระองค์ ร่วมกับหน่วยราชการต่าง ๆ และประชาชนทุกหมู่เหล่าที่มีจิตอาสา ร่วมกันบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน โดยเริ่มจากพื้นที่กรุงเทพมหานครและขยายผลไปยังจังหวัดอื่นๆ เพื่อเป็นแบบอย่างในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือทำความดีถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานโครงการจิตอาสา ***"เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ"*** เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๐

ต่อมา ได้พระราชทานหลักสูตรฝึกจิตอาสา ๙๐๔ ***"หลักสูตรหลักประจำ"*** มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นให้บุคลากรที่เข้ารับการฝึกอบรมมีทัศนคติที่ดีต่อสถาบัน มีความเสียสละ มีอุดมการณ์และความสามัคคี สามารถทำงานเป็นทีมและสามารถเป็นผู้นำให้แก่ประชาชนจิตอาสาเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นผู้นำของจิตอาสา ซึ่งสำนักงาน กปร. ได้ส่งผู้แทนจำนวน ๑๖ นาย เข้ารับการฝึกหลักสูตรจิตอาสา ๙๐๔ ***"หลักสูตรหลักประจำ"*** รุ่นที่ ๒/๖๑ รุ่น ***"เป็นเบ้า เป็น แม่พิมพ์"*** ระหว่างวันที่ ๑ พฤศจิกายน ถึงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑

นับตั้งแต่จบการอบรมหลักสูตรฯ ดังกล่าว เหล่าจิตอาสา ๙๐๔ สำนักงาน กปร. ก็ได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งตามที่ได้รับมอบหมายจิตอาสาเฉพาะกิจ และที่เข้าร่วมนอกเวลาราชการ นอกจากนี้ สำนักงาน กปร. ได้จัดให้มีกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้และสร้างจิตสำนึกในสถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดจนด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอีกด้วย

ปัจจุบัน จิตอาสา ๙๐๔ สำนักงาน กปร. ทุกนายยังคงมุ่งมั่นที่ปฏิบัติตน เสียสละ ร่วมพัฒนา สวมหมวกฟ้า ผูกผ้าเหลือง ตามพระราชปณิธานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อย่างต่อเนื่องสืบไป

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี

ติดตามงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย

วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๒

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมคณะอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ภาคเหนือ เดินทางไปฐานปฏิบัติการดอยหลักแต่ง กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๓๔ อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเชิญสิ่งของพระราชทาน จำนวน ๔๐ ชุด ไปมอบแก่ตำรวจตระเวนชายแดนประจำฐานปฏิบัติการฯ และทหารจากกองกำลังผาเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

จากนั้น เดินทางไปโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๐ อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเชิญอุปกรณ์เครื่องเขียนพระราชทาน จำนวน ๘๕๗ ชุด ไปมอบแก่นักเรียน

โอกาสนี้ ได้กล่าวให้โอวาทและเยี่ยมชมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและนักเรียน

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมคณะอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ภาคเหนือ เดินทางไปติดตามความก้าวหน้าของโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโป่งแงะพร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยซ้อ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

โอกาสนี้ ได้พบปะเยี่ยมราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโป่งแงะพร้อมระบบส่งน้ำฯ ปลูกต้นไม้ และปล่อยพันธุ์ปลาในอ่างเก็บน้ำเพื่อขยายพันธุ์เป็นแหล่งอาหารโปรตีนให้กับราษฎรต่อไป

จากนั้น เดินทางไปโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ข้าวต้มท่าสุดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลท่าสุด อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เพื่อติดตามการดำเนินงานโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ข้าวต้มท่าสุดฯ

โอกาสนี้ ได้พบปะเยี่ยมราษฎรและซักถามความเป็นอยู่เพื่อรับทราบปัญหาอุปสรรคและความต้องการการใช้น้ำเพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดและขยายผลตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงลืบสาน รักษา และต่อยอดโครงการในพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ให้เกิดประโยชน์สุขกับประชาชนโดยทั่วถึงกัน

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี
ติดตามงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่จังหวัดอุตรดิตถ์

วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมคณะอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ภาคเหนือ เดินทางไปติดตามความก้าวหน้าของโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งเป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ประสบความเดือดร้อนจากการขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร

โอกาสนี้ ได้พบปะเยี่ยมราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำรีฯ

จากนั้น เดินทางไปโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๑๓ อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อเชิญอุปกรณ์เครื่องเขียนพระราชทานมอบแก่นักเรียน จำนวน ๑๗๔ ชุด พร้อมทั้งกล่าวให้โอวาทและเยี่ยมชมกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน

ต่อมา เดินทางไปเขื่อนสิริกิติ์ ตำบลผาเลือด อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อรับฟังการรายงานการบริหารจัดการน้ำในจังหวัดอุตรดิตถ์ สถานการณ์น้ำในเขื่อนสิริกิติ์ และผลการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่สำนักชลประทานที่ ๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๒

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมคณะอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ภาคเหนือ เดินทางไปกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๑๗ ฐานปฏิบัติการภูดู่ อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อเชิญสิ่งของพระราชทานมอบแก่ตำรวจตระเวนชายแดน กองร้อยที่ ๓๑๗ ทหารประจำกองพันทหารม้าที่ ๗ และกรมทหารม้าที่ ๒ รวมจำนวน ๔๐ ชุด เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

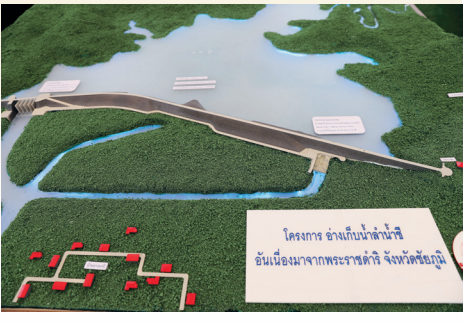
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี
บรรยายพิเศษในหัวข้อเรื่อง
"การแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศจีน"

วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๒

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) จัดการบรรยายพิเศษในหัวข้อเรื่อง ***"การแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศจีน"*** โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ให้แก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน กปร. เพื่อนำไปปรับใช้ในการทำงานสนองงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่อไป

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี

ติดตามงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ

วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๒

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี พร้อมนายอำพน กิตติอำพน องคมนตรี และคณะอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เดินทางไปโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำลำน้ำชีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อรับฟังการบรรยายสรุปผลการดำเนินงานของโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำลำน้ำชีฯ อำเภอบ้านเขว้าและอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ พร้อมกับตรวจเยี่ยมสภาพพื้นที่โครงการฯ และพบปะเยี่ยมเกษตรกรและราษฎรที่อยู่ในพื้นที่รับประโยชน์จากโครงการฯ

จากนั้น เดินทางไปโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำลำสะพุง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ เพื่อรับฟังบรรยายสรุปผลการดำเนินงานโครงการอ่างเก็บน้ำลำสะพุงฯ

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี

ติดตามงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี

วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๒

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี พร้อมพลอากาศเอก จอม รุ่งสว่าง องคมนตรี และคณะอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ภาคกลาง เดินทางไปโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหินอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาแหลม อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี เพื่อติดตามการบริหารจัดการน้ำของโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหินฯ และรับฟังการบรรยายสรุปสถานการณ์น้ำและการบริหารจัดการน้ำโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักและโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริในจังหวัดลพบุรี

โอกาสนี้ ได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์น้ำในพื้นที่จังหวัดลพบุรี

จากนั้น เดินทางไปพื้นที่ก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยซับสอง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี เพื่อติดตามและรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินการก่อสร้างโครงการฯ

โอกาสนี้ ได้พบปะเยี่ยมราษฎรและกลุ่มผู้ใช้น้ำ รวมถึงรับทราบชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎร

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี

ติดตามงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๒

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมคณะอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ภาคเหนือ เดินทางไปห้องประชุม ศาลากลางจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อหารือแนวทางการจัดหาน้ำเพื่อทำระบบประปาจากอ่างเก็บน้ำห้วยขอนแก่น และติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์

จากนั้น เดินทางไปโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยขอนแก่น ตำบลห้วยไร่ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เยี่ยมชมพื้นที่โครงการฯ และพบปะเยี่ยมราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ เพื่อซักถามถึงความเป็นอยู่ ปัญหา อุปสรรค และความต้องการใช้น้ำของราษฎรต่อไป

วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมคณะอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ภาคเหนือ เดินทางไปโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำเฮี้ย ตำบลบ้านเนิน อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อรับฟังการบรรยายสรุปและเยี่ยมชมโครงการฯ

จากนั้น เดินทางไปโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำก้ออันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลน้ำก้อ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อรับฟังการบรรยายสรุป เยี่ยมชมโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำก้อฯ และพบปะราษฎรในพื้นที่รับประโยชน์จากโครงการอ่างเก็บน้ำฯ

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี

เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการติดตาม
และขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓

วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ในฐานะประธานกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ โดยมีรองประธานกรรมการ ประกอบด้วย พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี พลเอก กัมปนาท รุดดิษฐ์ องคมนตรี นายอำพน กิตติอำพน องคมนตรี พลเอก เฉลิมชัย สิทธิสาท องคมนตรี และพลอากาศเอก จอม รุ่งสว่าง องคมนตรี พร้อมด้วยนายดนุชา สินธวานนท์ เลขาธิการ กปร. กรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการฯ และที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการประชุม

การประชุมในครั้งนี้ เพื่อรับทราบสรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในระดับพื้นที่ทั้ง ๔ ภาค ในการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสถานการณ์น้ำในภาพรวมของประเทศ ตลอดจนการบริหารจัดการน้ำ และการเตรียมรับสถานการณ์อุทกภัยในพื้นที่ภาคใต้ นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้พิจารณาการติดตามและขับเคลื่อนโครงการที่ยังติดปัญหา พิจารณาหลักเกณฑ์และแนวทางเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมทั้งการพัฒนาต่อยอดโครงการฯ เพื่อสร้างประโยชน์สุขให้กับราษฎรโดยทั่วกันตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต่อไป

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี

ติดตามงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดชลบุรี

วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี เดินทางไปหน่วยปฏิบัติการฝนหลวงจันทบุรี ที่ทำการหน่วยบิน สนามบินท่าใหม่ ตำบลเขาบายศรี อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เพื่อรับฟังการบรรยายสรุปสภาพพื้นที่และความก้าวหน้าการปรับปรุงสนามบินท่าใหม่ พร้อมกับลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้าการปรับปรุงสนามบินท่าใหม่ ฯ

วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี พร้อมคณะอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ภาคกลาง เดินทางไปติดตามการดำเนินงานโครงการอ่างเก็บน้ำคลองหลวงรัชชโลทร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี พร้อมกับรับฟังการบรรยายสรุปผลการดำเนินงานโครงการฯ

โอกาสนี้ ได้เยี่ยมชมพื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำฯ และพบปะเยี่ยมราษฎรกลุ่มผู้ใช้น้ำซึ่งปัจจุบันสามารถประกอบอาชีพได้หลากหลายนอกเหนือจากอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะอาชีพประมงที่สร้างรายได้เป็นอย่างดีให้กับเกษตรกร รวมถึงรายได้จากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากอ่างเก็บน้ำคลองหลวงรัชชโลทรฯ

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี

ติดตามงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี และพลอากาศเอก จอม รุ่งสว่าง องคมนตรี พร้อมคณะอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ภาคกลาง เดินทางไปองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อรับฟังการบรรยายสรุปกรณีราษฎรตำบลห้วยยาง ได้ขอพระราชทานโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยยางแพรกขวา เนื่องจากขาดแคลนน้ำลำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร แนวทางในการดำเนินโครงการฯ และความก้าวหน้าของการดำเนินงานโครงการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยอำเภอบางสะพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โอกาสนี้ ได้กล่าวถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงห่วงใยความเป็นอยู่ของราษฎร ซึ่งได้สร้างความปลาบปลื้มใจและลำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในครั้งนี้

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี

ติดตามงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี และนายอำพน กิตติอำพน องคมนตรี พร้อมคณะอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เดินทางไปพื้นที่โครงการขุดลอกหนองภะคะวัมพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านห้วยเรือ ตำบลเซกา อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ เพื่อติดตามและขับเคลื่อนโครงการขุดลอกหนองภะคะวัมพร้อมอาคารประกอบฯ ซึ่งเป็นโครงการฯ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนจากการขาดแคลนน้ำลำหรับอุปโภคบริโภคให้แก่ราษฎรบ้านห้วยเรือรวมทั้งพื้นที่การเกษตรที่อยู่บริเวณใกล้เคียง พร้อมทั้งลงพื้นที่เพื่อตรวจสภาพพื้นที่ที่ดำเนินการ พบปะเกษตรกร และผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ

จากนั้น เดินทางไปโครงการแก้มลิงหนองซุงพร้อมสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเซกา อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ เพื่อรับฟังบรรยายสรุปผลการดำเนินงาน เยี่ยมเกษตรกร และผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ เพื่อรับทราบชีวิตความเป็นอยู่และการใช้ประโยชน์จากโครงการฯ

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี

ติดตามงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ในพื้นที่จังหวัดพะเยา

วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมคณะอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ภาคเหนือ เดินทางไปกองกำลังผาเมืองและตำรวจตระเวนชายแดนจากชุดเฝ้าตรวจชายแดนบ้านฮวก กองร้อย ตชด. ๓๒๖ ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา เพื่อเชิญสิ่งของพระราชทานไปมอบให้กับชุดเฝ้าตรวจชายแดนบ้านฮวกและกองกำลังผาเมือง เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

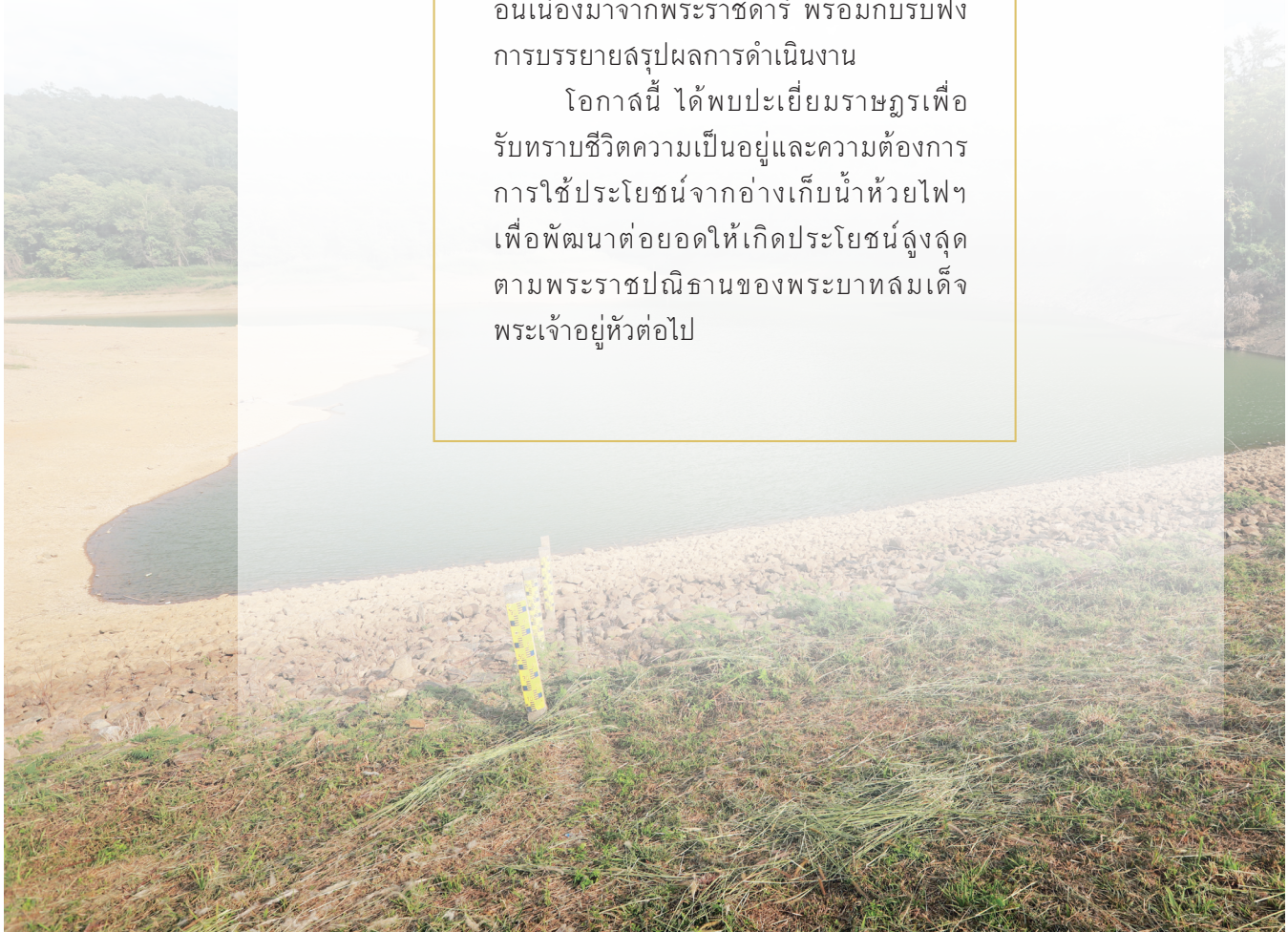

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
ให้นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี
เชิญสิ่งของพระราชทานจากมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์
ให้แก่ตำรวจตระเวนชายแดน และทหารกองกำลังผาเมือง
ณ ชุดเฝ้าตรวจชายแดนบ้านฮวก (ร้อย ตชด.๓๒๖)
พระราชทาน

จากนั้น เดินทางไปอ่างเก็บน้ำห้วยไฟ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา เพื่อติดตามการดำเนินงานของโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยไฟ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พร้อมกับรับฟังการบรรยายสรุปผลการดำเนินงาน

โอกาสนี้ ได้พบปะเยี่ยมราษฎรเพื่อรับทราบชีวิตความเป็นอยู่และความต้องการการใช้ประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำห้วยไฟฯ เพื่อพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต่อไป

วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมคณะอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ภาคเหนือ เดินทางไปโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยรูอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านน้ำฮาก ตำบลงิม อำเภอปง จังหวัดพะเยา เพื่อรับฟังรายงานผลการดำเนินงานโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยรูฯ และพบปะราษฎร

จากนั้น เดินทางไปโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ตามพระราชดำริ บ้านหนองห้า อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ได้เชิญถุงพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปมอบแก่ราษฎรและผู้ปฏิบัติงานในโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ตามพระราชดำริ บ้านหนองห้า จำนวน ๑๐๙ ถุง พร้อมรับฟังการบรรยายสรุป รวมทั้งติดตามเยี่ยมชมผลการดำเนินงานโครงการฯ

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี

เป็นประธานเปิดงาน “๓๗ ปี ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน สืบสาน รักษา ต่อยอด ศาสตร์พระราชา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ประธานกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นประธานในพิธีเปิดงาน ***“๓๗ ปี ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน สืบสาน รักษา ต่อยอด ศาสตร์พระราชา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”*** ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร การจัดงาน ***“๓๗ ปี ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน สืบสาน รักษา ต่อยอด ศาสตร์พระราชา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”*** จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๕-๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ เนื่องในวันครบรอบ ๓๗ ปี ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ เพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่มีพระราชดำริจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ

โอกาสนี้ ได้มอบเกียรติบัตรและรางวัลให้กับผู้ชนะเลิศการประกวดผลผลิตทางการเกษตร จำนวน ๖ ราย และร่วมปล่อยพันธุ์ปลา จำนวน ๑๐,๐๓๗ ตัว

คณะองคมนตรี

ประชุมติดตามสถานการณ์น้ำในฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๒ และ ๒๕๖๓

วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี พลเอก กัมปนาถ รุดดิษฐ์ องคมนตรี นายอำพน กิตติอำพน องคมนตรี พลเอก เฉลิมชัย ลิทธิสาท องคมนตรี พลอากาศเอก จอม รุ่งสว่าง องคมนตรี พร้อมด้วยนายดนุชา ลินธวานนท์ เลขาธิการ กปร. นายลลิต ถนอมสิงห์ รองเลขาธิการ กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมชลประทาน สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กรมอุตุนิยมวิทยา กรุงเทพมหานคร กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และกรมทรัพยากรน้ำ เข้าร่วมประชุมเพื่อติดตามสถานการณ์น้ำในฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๒ และ ๒๕๖๓ ณ ห้องธารทิพย์ อาคาร ๙๙ ปี หม่อมหลวงชูชาติ กำภู กรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพฯ

กรมพัสดุประชาชน
สสน.

กรมพัสดุประชาชน

ความพึงพอใจคอลัมน์ต่าง ๆ วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๔/๒๕๖๒

คอลัมน์		มาก	ปานกลาง	น้อย
(๑)	ข่าวพระราชกรณียกิจ	○	○	○
(๒)	แนะนำโครงการ	○	○	○
(๓)	ขยายผลความสำเร็จจากโครงการฯ	○	○	○
(๔)	เศรษฐกิจพอเพียง	○	○	○
(๕)	น้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ	○	○	○
(๖)	ความเคลื่อนไหว	○	○	○

สิ่งที่ควรปรับปรุง / ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

* ขอขอบคุณที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นต่อวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ความเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงวารสารฯ ให้ดียิ่งขึ้น และยืนยันที่จะรับหนังสือวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่อไป หรือขอยกเลิก โปรดแจ้งให้ทราบด้วย ○ รับต่อไป ○ ยกเลิก

คำถาม

แบบสอบถามชิงรางวัลของที่ระลึก

ผู้ที่ตอบคำถามถูก ๑๐ ท่านแรก รับของที่ระลึกจากสำนักงาน กปร.

๑. โครงการศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีที่ตั้งอยู่ในจังหวัดใด

○ จังหวัดบึงกาฬ ○ จังหวัดศรีสะเกษ

๒. การพัฒนาตามโครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พิจารณาให้แบ่งพื้นที่เป็นกี่แนวเขต

○ ๒ แนวเขต ○ ๓ แนวเขต

เฉลยคำตอบ

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๓/๒๕๖๒

ข้อที่ ๑ คำตอบคือ โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยยางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสระแก้ว

ข้อที่ ๒ คำตอบคือ สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ดอยม่อนล้าน มีที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่

ชื่อ - สกุล .....ตำแหน่ง .....

หน่วยงาน .....โทรศัพท์ .....

ที่อยู่ .....

กรุณาส่งคำตอบมาที่ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่อยู่ด้านหลัง หรือโทรสาร ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๑ - ๒

สามารถตรวจสอบรายชื่อได้ที่ www.rdpb.go.th

(พื้นที่ส่วนนี้สำหรับโฆษณา)

บริการธุรกิจตอบรับ

ใบอนุญาตเลขที่ ปณ. (น) / 3981 ปนฝ. ทำเนียบรัฐบาล
ถ้าฝากส่งในประเทศไม่ต้องผนึกตราไปรษณียากร

ลำนักงาน กปร.
ตู้ ปณ. ๗
ปณฝ. ทำเนียบรัฐบาล
กรุงเทพมหานคร
๑๐๓๐๒

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๒

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจด้านการพัฒนาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง และพระบรมวงศ์ ที่ได้พระราชทานแนวพระราชดำริเพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่ราษฎรและประเทศให้เกิดความยั่งยืนมั่นคงต่อไป

๒. เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวพระราชดำริและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้แก่ประชาชน หน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนสื่อมวลชน ให้ได้รับทราบข้อมูลอย่างถูกต้องและกว้างขวางยิ่งขึ้น

๓. เพื่อขยายผลการพัฒนาและผลสำเร็จจากแนวพระราชดำริและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไปสู่สาธารณชนได้อย่างกว้างขวาง พร้อมทั้งเป็นเอกสารอ้างอิงได้อย่างถูกต้อง

โปรดทราบ

บทความและข้อเขียนต่าง ๆ ในวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ไม่ใช่ความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

หากมีความประสงค์จะนำข้อมูลไปเผยแพร่ โปรดระบุแหล่งที่มาของข้อมูลด้วย

ดำเนินการโดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
เลขที่ ๒๐๑๒ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖ ถนนอรุณอมรินทร์
แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๐๐-๖
โทรสาร ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๒

ติดตามข่าวสารเพิ่มเติม

www.rdpb.go.th
www.facebook.com/RDPBProject
e-mail: rdpb_project@hotmail.com

คณะที่ปรึกษา

เลขาธิการ กปร. **(นายดนุชา ลินธวานนท์)**
รองเลขาธิการ กปร. **(นายลลิต ถนอมสิงห์)**
รองเลขาธิการ กปร. **(นายปวัตร์ นาะมะรัตน)**
รองเลขาธิการ กปร. **(นางสาวอุศนีย์ ธูปทอง)**
ที่ปรึกษาด้านการพัฒนา **(นางสาววัชรี วัฒนไกร)**
ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ **(นางสาวถกลวรรณ ไกรสรกุล)**
ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ **(นายสมศักดิ์ เพิ่มเกษร)**

คณะบรรณาธิการ

นางพิชญดา ทัศภาค
ผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์/หัวหน้าคณะบรรณาธิการ
นางสาวณัฐดา ศุภลินธุ์
ผู้แทนกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๑
นายปริญญวัฒน์ วัชรอาภากร
ผู้แทนกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๒
นางสาวนิตติยา สมาธิ
ผู้แทนกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๓
นางสาวรุ่งรัตน์ วงษ์จู
ผู้แทนกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔
นางสาวกุลวดี ปุงบางกะดี่
ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการ
นางสาวลมลักษณ์ บุนนาค
ผู้แทนกองศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
นางลมพร ลุขประเสริฐ
ผู้แทนกองพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อขับเคลื่อนแนวพระราชดำริ
นายขจรชัย ฤทธิวงศ์
ผู้แทนกองติดตามประเมินผล
นางสาวศีต์กร ตันกำแหง
ผู้แทนกองแผนงานและวิเทศสัมพันธ์
นางอรอนันต์ วุฒิเลน
ผู้แทนกองกิจกรรมพิเศษ
นายวัชระ ทัศภาค
ผู้แทนศูนย์สารสนเทศ
นางสาวจุไรรัตน์ อินทร์โต
ผู้แทนศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต
นายนพปฏล มกุลกาญจน์
ผู้แทนกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
นายเอกชัย เพ็งลว่าง
นางสาวมทิรา ภัคทิพวดี
นางสาวประภาพร ซื่อสัตย์
ผู้แทนกองประชาสัมพันธ์
นายพิสิทธิ์ วิเชียรทศพร
นายทวีศักดิ์ แป้นคุ้มญาติ
นายพลวรรธน์ ลายะเลวี
นายภาณุพันธ์ อรุณวรณ์
ช่างภาพ

ออกแบบและจัดพิมพ์ที่

บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๓๗๘ ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๘๒ ๑๐๑๐, ๐ ๒๔๒๒ ๙๐๐๐
โทรสาร ๐ ๒๔๓๓ ๒๗๔๒, ๐ ๒๔๓๔ ๑๓๘๕

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จัดทำขึ้นเพื่อแจกจ่าย ห้ามจำหน่าย

โครงการศูนย์พัฒนาการเกษตรภูลิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอภูลิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

ISSN : 1685 - 8234